

THE WEXNER FOUNDATION

Don't Forget the Pillow: Passover amid Iranian Sirens

Rabbi Michael Zion
Passover 2026

Tadmor Falafel

Tel Aviv, March 15 2026



הַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח

The Family Participation Haggadah

A DIFFERENT NIGHT



by Noam Zion and David Dishon

The Haggadah was meant to facilitate a lively dialogue between parent and child, leader and participant. Unfortunately, the Pesach Seder becomes, too often, a rote reading — a service to “zoom through” — rather than a drama in which people play creative roles. Don’t let the printed word paralyze the imagination. Talk. Discuss the Exodus. You are free. This Haggadah invites you to shape your own Seder.

— Rabbi David Hartman

NEW EDITION
with 32 page
Storyteller’s Supplement
at back of book

1997

A NIGHT TO REMEMBER

THE HAGGADAH OF CONTEMPORARY VOICES

Michael Zion and Noam Zion

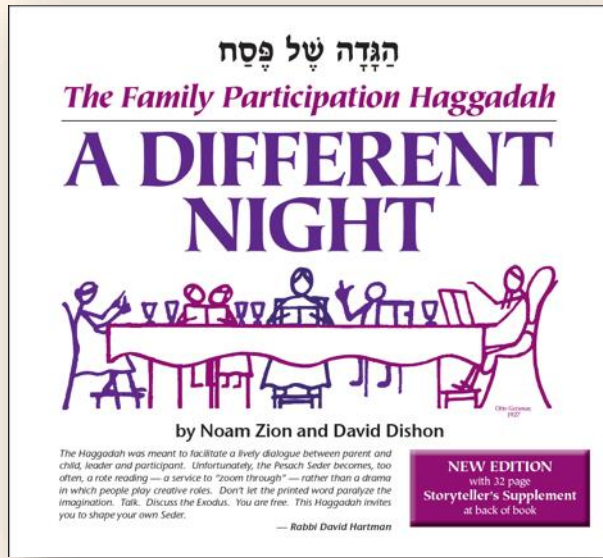
Illustrations by Michel Kichka



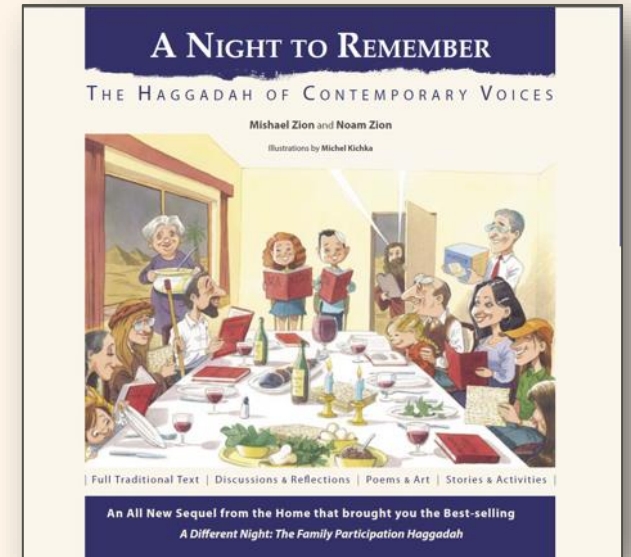
| Full Traditional Text | Discussions & Reflections | Poems & Art | Stories & Activities |

An All New Sequel from the Home that brought you the Best-selling
A Different Night: The Family Participation Haggadah

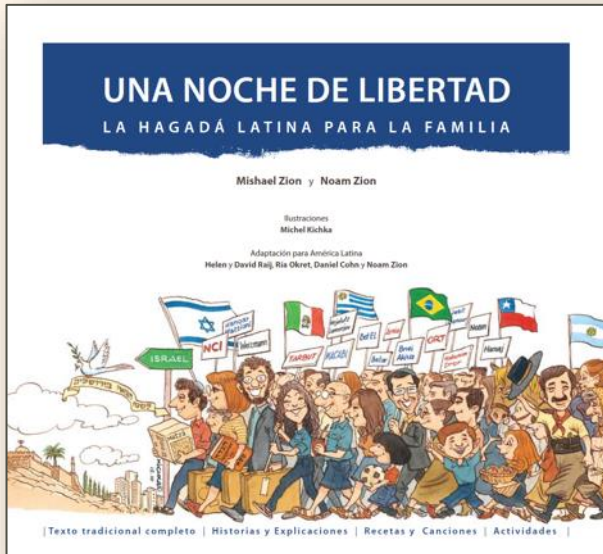
2007



1997



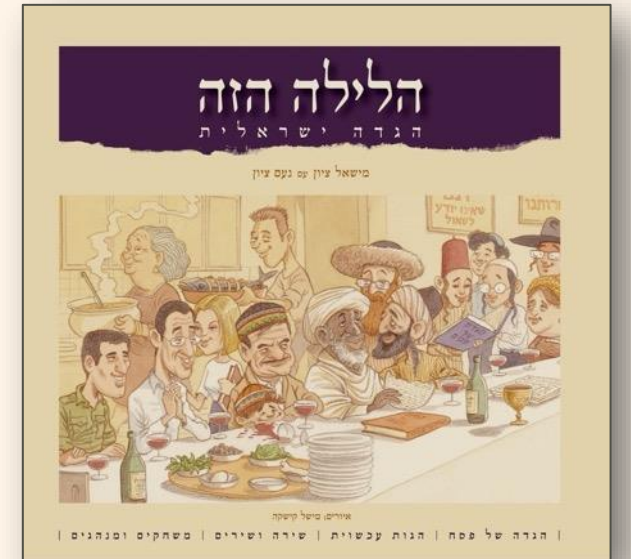
2007



2015

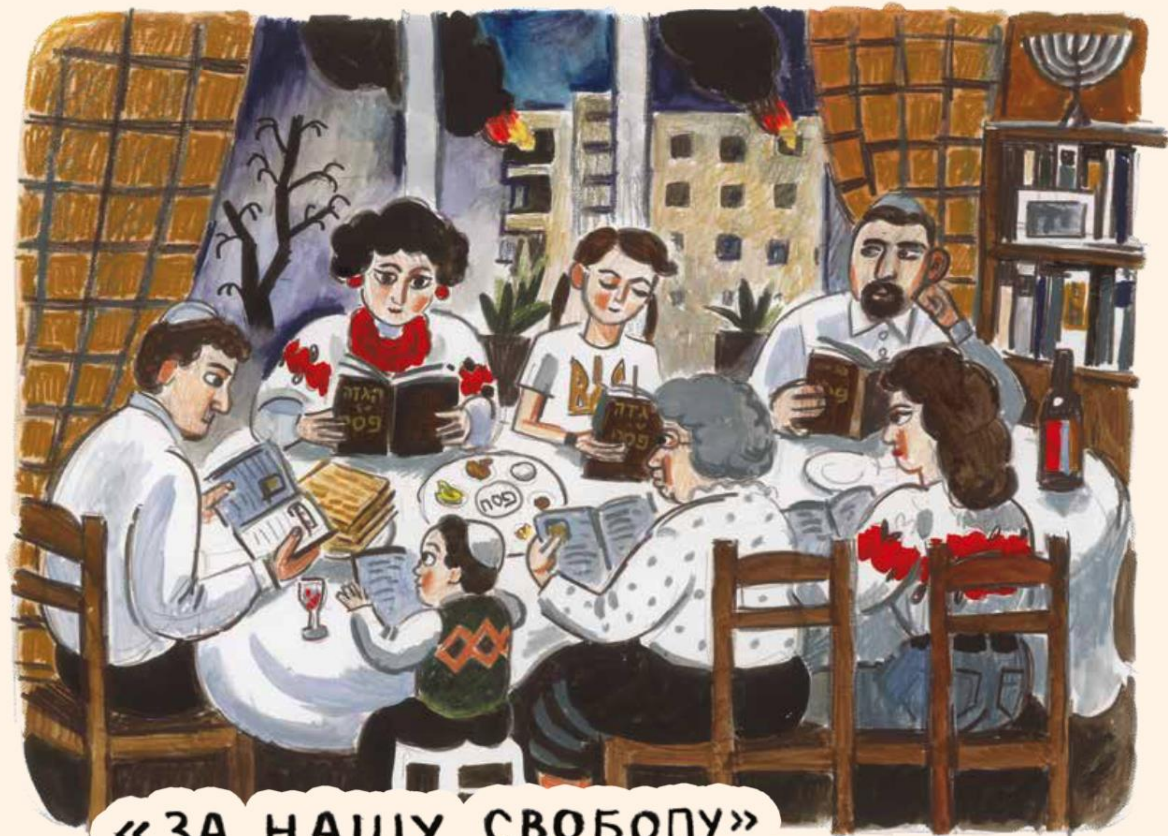


2024



2004





«ЗА НАШУ СВОБОДУ»

Гагада НА Песах

Zoya Cherkassky-Nnadi

For Our Freedom Haggadah, Ukraine 2023

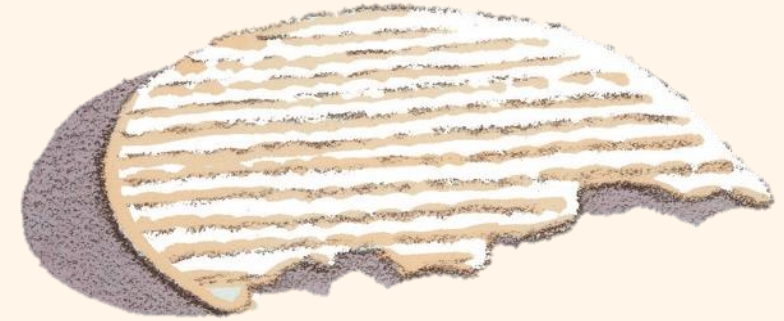






What am I bringing to this year's Seder?

- ❖ A Pillow
- ❖ Haroset
- ❖ Green Onions
- ❖ An Afikomen
- ❖ A Cup



What's the goal of Seder night?

The Story and the Table

In Every Generation **בְּכָל דּוֹר וָדוֹר**

IDENTIFYING WITH THE EXODUS

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיֵּב אָדָם
לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם,
שְׁנֵאֵמַר: "וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר,
בְּעָבוֹר זֶה עָשָׂה יי לִי בְּיָצְאֹתִי מִמִּצְרַיִם."

All say together:

In every generation one is obligated **to see** oneself as one who personally went out from Egypt. Just as it says: "You shall tell your child on that very day: 'It is because of this that God did for me when I went out from Egypt.'" (Exodus 13:8)

In Every Generation **בְּכָל דּוֹר וָדוֹר**

IDENTIFYING WITH THE EXODUS

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיֵּב אָדָם לְרֵאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלוֹ הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם, שְׂנֵאֲמֵר: 'וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יי לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם.'

לא את אבותינו בלבד גאל הקדוש ברוך הוא ממצרים, אלא אף אותנו גאל עמכם, שנאמר: **'וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם, לְמַעַן הִבִּיא אֹתָנוּ, לְתֵת לָנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבוֹתֵינוּ.'**

All say together:

In every generation one is obligated to see oneself as one who personally went out from Egypt. Just as it says: "You shall tell your child on that very day: 'It is because of this that God did for me when I went out from Egypt.'" (Exodus 13:8)

Not only were our ancestors redeemed by the Holy One, but even we were redeemed with them. Just as it says: "God took us out from there in order to bring us and to give us the land God swore to our ancestors." (Deuteronomy 6:23)

The Sephardi Haggadah text, following Maimonides, reads: "One is obligated to SHOW oneself...". Invite the participants to show in various ways that they themselves left Egypt. Use physical gestures, body posture, dramatic tone of voice, facial expressions, or costumes to show how one feels about one's newly granted freedom.



Commemorating the Freedom for Soviet Jewry campaign, this stamp from 1972 coincided with the arrival of the first wave of Soviet Jews to Israel. God's command to Pharaoh "let My People Go" appears in Russian as well as Hebrew, English and Arabic. Today over 1,000,000 Russian speaking Jews live in Israel and one of every five soldiers is a Russian immigrant. Design by M. Peres.

"The Exodus from Egypt occurs in every human being, in every era, in every year and even on every day."

Rabbi Nachman of Bratslav



Passover Vacations in the Sinai by Michel Kichka

For many Israelis, the Pesach holiday period is actually a time to go down into Egypt - for a vacation in the Sinai. That is. This Israeli family going off to the Sinai may or may not recognize that the camel caravan they have encountered is populated by they themselves, some 3200 years ago. The point of Pesach is to bring us literally "to see ourselves as if we went out of Egypt," to see ourselves as the direct descendants of the Jews of the Exodus, to see the stories of our lives as Exodus stories in their own right.

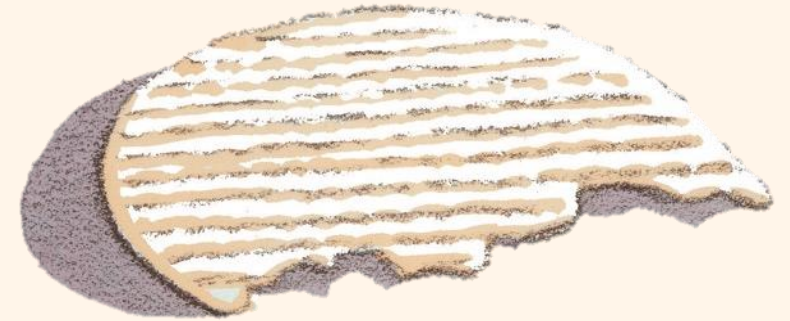
THE WANDERING, TIME-TRAVELING, JEW

It was fate that delivered me and my contemporaries into this great era, when the Jews returned to and re-established their homeland. I am no longer a wandering Jew who migrates from country to country, from exile to exile. But all Jews, in every generation must regard themselves as if they had been there, in previous generations, places, and events. Therefore, **I am still a wandering Jew**, but not along the far-flung paths of the world. Now I migrate through the expanses of time, from generation to generation, down the paths of memory. I was a slave in Egypt. I received the Torah at

Mount Sinai. Together with Joshua and Elijah, I crossed the Jordan River. I entered Jerusalem with David (circa 1000 BCE), was exiled from it with King Zedekiah (586 BCE), and did not forget it by the rivers of Babylon. And when the Lord returned the captives of Zion (538 BCE), I dreamed among the builders of its ramparts. I fought the Romans (66-70 CE) and was banished from Spain (1492). I was bound to the stake in Mainz. I studied Torah in Yemen and lost my family in Kishinev (Russia, 1903). I was incinerated in Treblinka (1942), rebelled in Warsaw (1943), and emigrated to the Land of Israel, the country from which I had been exiled

and where I had been born, from which I come and to which I return. **I am a wandering Jew** who follows in the footsteps of his forebearers, and just as I escorted them there and then, so do my forebearers accompany me and stand here with me today. And just as memory forces us to participate in each day and every event of our past, so does the virtue of hope force us to prepare for each day of our future.

Ezer Weizman, founder of the Israeli Air force and Israeli President, in an address to the German Bundestag, 1996. Speech written by Israeli novelist Meir Shalev.



Judaism is a story
told around a family table –
a story which leads to action.



Chicago Haggadah, 1879

Seder as an inter-
generational challenge

The Jewish Family Table as the engine of Storytelling

As long as the temple existed –
the altar would atone for Israel.
Now – a person's table atones for
them.

Berachot 55a

- כל זמן שבית המקדש קיים
מזבח מכפר על ישראל,
ועכשיו –
שלחנו של אדם מכפר עליו
תלמוד בבלי ברכות נה א





יציאת מצרים הוא בכל אדם ובכל זמן, בכל שנה ושנה,
וגם בכל יום ויום יש בו בחינת פסח ויציאת מצרים.

רבי נחמן מברסלב, אקראויה, המאה ה־19

"Man is in his actions and practices, as well as in his fictions, is essentially a story-telling animal. He is not essentially, but becomes through his history, a teller of stories that aspire to truth. But the key question for men is not about their own authorship; I can only answer the question 'What am I to do?' if I can answer the prior question 'Of what story or stories do I find myself a part?'

...Deprive children of stories and you leave them unscripted, anxious stutterers in their actions as in their words. Hence there is no way to give us an understanding of any society, including our own, except through the stock of stories which constitute its initial dramatic resources."

Alasdair MacIntyre, *After Virtue*, 1981, Notre Dame



Storytelling as a full-bodied experience



What am I bringing to this year's Seder?

- ❖ A Pillow
- ❖ Haroset
- ❖ Green Onions
- ❖ An Afikomen
- ❖ A Cup

Pillow: כולנו מסובין

“In times of **suffering** - and there were many - [the Haggadah] kept hope alive, the hope expressed at the very beginning of the Haggadah that thought ‘this year we are slaves, next year we will be free; this year we are here, next year we will be in the land of Israel’.

In ages of **prosperity**, it became a tutorial in mutual responsibility. It taught the great lesson of human solidarity, that we cannot enjoy the food of affluence while others eat the bread of affliction. We are not fully free if others are oppressed.”

Rabbi Jonathan Sacks



Ha Lachma: From Memory to Action

הא לחמא :
מזיכרון לפעולה

Ha Lakhma **הָא לַחְמָא**

THE STORY OF THE MATZA

הָא לַחְמָא עֲנִיא
דִּי אֲכָלוּ אַבְהֹתָנָא
בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם.

This is the bread
of poverty and persecution
that our ancestors ate
in the land of Egypt.

כָּל דְּכָפִין יִיתֵי וְיֵכֵל,
כָּל דְּצָרִידָא יִיתֵי וְיִפְסַח.

Let all who are hungry,
come and eat.

Let all who are in need,
come and share the Pesach meal.

הַשְּׁתָּא הָכָא,

לְשָׁנָה הַבָּאָה

בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל.

הַשְּׁתָּא עַבְדֵּי,

לְשָׁנָה הַבָּאָה **בְּנֵי חוֹרִין**.

This year we are still here –
Next year

in the land of Israel.

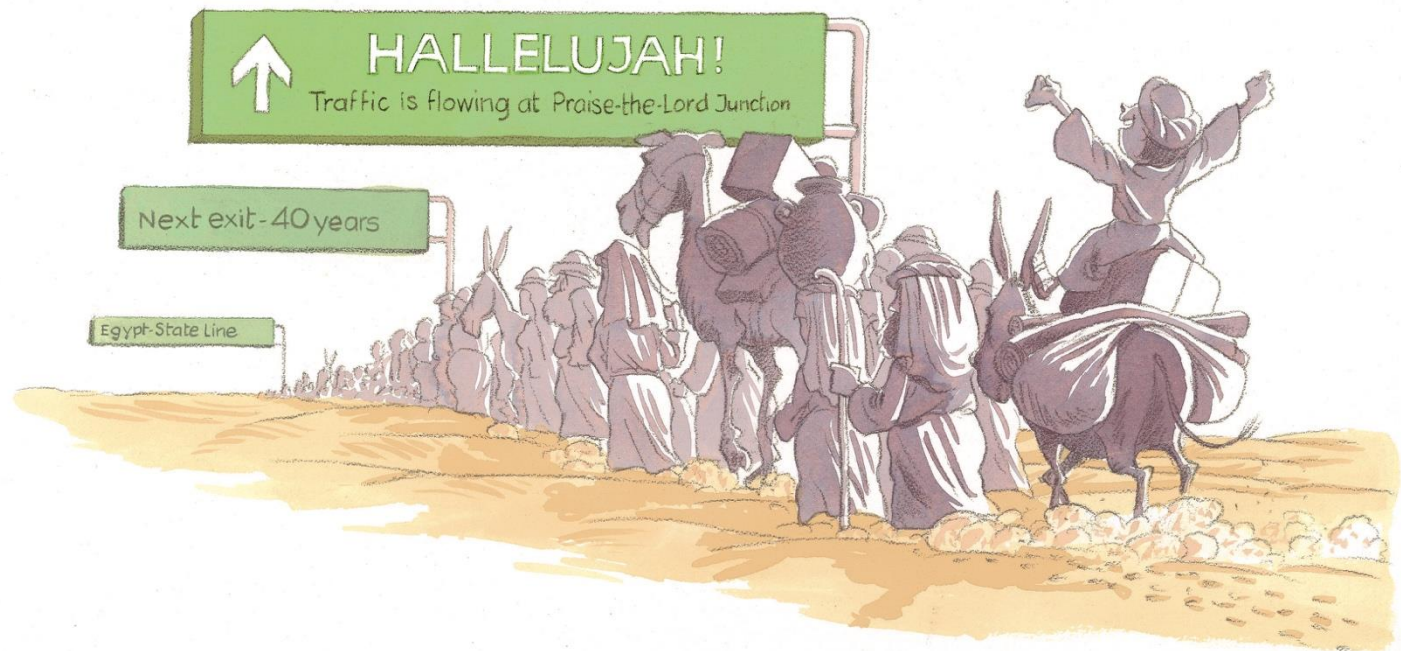
This year we are still slaves –
Next year **free people**.

Haroset

Sticking Together



Green Onions



An Afikomen



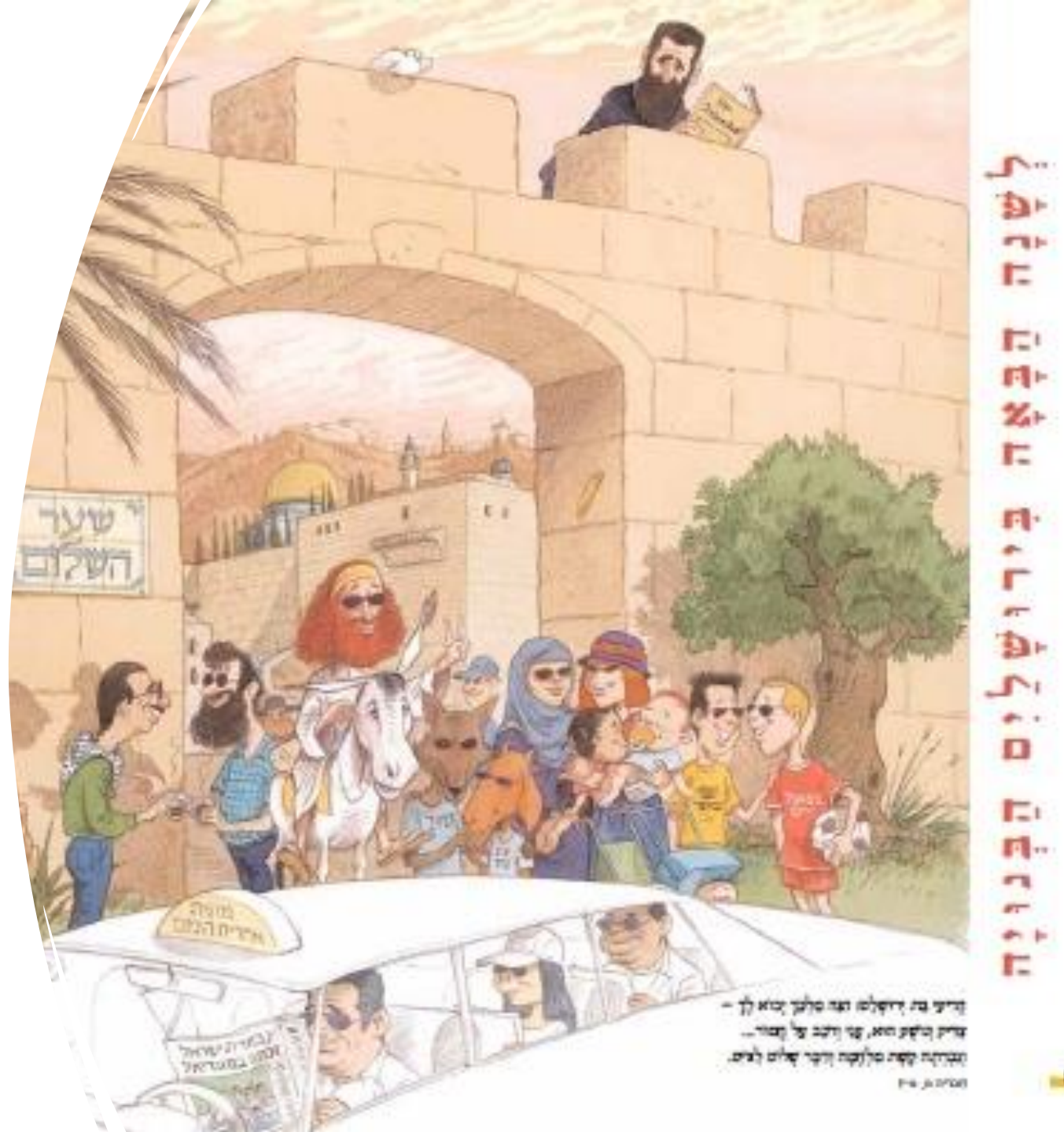
A Cup of Hope, and Ideals

That's the difficulty in these times: ideals, dreams, and cherished hopes rise within us, only to meet the horrible truth and be shattered.

It's really a wonder that I haven't dropped all my ideals, because they seem so absurd and impossible to carry out. Yet I keep them, because in spite of everything I still believe that people are really good at heart. I simply can't build up my hopes on a foundation consisting of confusion, misery, and death. I see the world gradually being turned into a wilderness. I hear the ever-approaching thunder, which will destroy us, too. I can feel the suffering of millions - and yet, if I look up into the heavens, I think it will come out all right, that this cruelty too will end, and that peace and tranquility will return again.

In the meantime, I must uphold my ideals, for perhaps the time will come when I shall be able to carry them out.

- **Diary of Anne Frank, Amsterdam, 1944**



הייתי בת דוֹשָׁלוֹת וְהָא בְּרִיחַת יְהוּדָא לֹא הָיָה
עוֹלָם וְשָׁלוֹם וְהָא, עָלַי וְעַל כָּל אֲבוֹתַי...
הַמְּבַרְכִים שָׂמַח בְּהַצְלַחַת חֲדָשׁוֹת יְהוּדָא לְיָמֵינוּ
פ"ה, א' תש"ח



What am I bringing to this year's Seder?

- ❖ A Pillow (to recline)
- ❖ Haroset (to stick together)
- ❖ Green Onions (for Gratitude & Memory)
- ❖ An Afikomen (for Anxiety)
- ❖ A Cup (for Hope)

5 Tips for a Successful Seder

1. **Food:** Don't starve, snack!
2. **Text:** It's not a Siddur, it's instructions
3. **Guests:** Turn Spectators into Owners
4. **Pre-game:** Stop preparing (the food) and start planning (the experience)
5. **Tradition:** Shake it Up, but keep it recognizable



IN EVERY GENERATION OUR ENEMIES SEEK TO ANNIHILATE US

1400 -1200 BCE Slavery in Egypt 722 BCE Kingdom of Israel destroyed and Ten Tribes exiled by Assyria 586 BCE First Temple destroyed and exile by Babylonia (Tisha B'Av) 167 BCE Religious persecution by Antiochus, Greek-Syria (Hanukkah) 70 CE Second Temple destroyed by Romans 135 Bar Kochba Revolt suppressed by Rome 627 Arabian Jewish tribes killed by Mohammed 873 Forced baptism of Byzantine Jews 992 Limoges' Jews expelled from France for witchcraft 1007 Egyptian Jews persecuted because Arabic translation of the Haggadah praises the drowning of the Egyptian ruler (Pharaoh) 1096 First Crusade: Jews murdered 1141 Forced conversion of Jews of Spain by Muslim tribes 1144 First blood libel in Norwich, England 1147 Second Crusade 1189 Third Crusade 1215 Pope Innocent III orders Jews to wear distinctive badge or clothes 1242 Talmud burned in Paris 1290 Jews expelled from England 1306 Jews expelled from France 1348 Black Plague blamed on the Jews 1391 Spanish Inquisition, riots and forced conversions 1492 Jews expelled from Spain by Ferdinand and Isabella 1495 Jews expelled from Lithuania 1496 Jews expelled from Portugal 1500 Jews expelled from Provence 1510 Jews expelled from Napoli 1536 Jews expelled from Saxony, Germany 1597 Jews expelled from Milan 1648 Ukrainian Jews slaughtered in Cossack's Rebellion led by Chmielnitzki 1736 Iranian Jews killed or forcibly converted 1840 Blood libel of Damascus 1881 Wave of pogroms in Russia 1894 Alfred Dreyfus arrested in France as spy 1903 Pogroms in Kishinev, Russia 1929 Pogroms in Mandate Palestine 1935 Nuremberg Laws in Germany 1938 Kristallnacht – synagogues burned, leaders deported to Dachau in Germany 1942 Wannsee Conference in Berlin decides on the Final Solution.



וְהִיא שְׁעֵמָדָה

STANDING UP FOR US

וְהִיא שְׁעֵמָדָה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ.
שְׁלֹא אֶחָד בְּלִבָּד עֵמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ,
אֶלֶּא שְׁבָכֵל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ,
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ מִיָּדָם.

This promise **has stood** us and our parents in good stead .
For not only has one enemy **stood** over us to annihilate us.
But in every generation **enemies have stood over us to annihilate us.**
Yet the Holy One keeps the promise to save us from their hands.

V'hee she-am-da,
la-a-vo-tei-nu v'la-nu,
sheh-lo eh-khad beel-vad,
amad alei-nu l'kha-lo-tei-nu
eh-la sheh-b'khol dor va-dor
om-deem a-lei-nu l'kha-lo-tei-nu,
v'ha-ka-dosh ba-rukh hu
ma-tzee-lei-nu mee-ya-dam.



Cover the matza raise your cup and sing together acknowledging C commitment to c survival.

Afterwards, set the cup down an uncover the mat the continuation Maggid.







וְהִיא שְׁעֵמֶדָה

את פתח לו

טַחְתּוֹ לְיִשְׂרָאֵל, בְּרוּךְ הוּא.

הוּא חֵשֵׁב אֶת הַקֶּץ.

אָמַר לְאַבְרָהָם אָבִינוּ

תָּרִים, שְׁנֵאָמַר:

יָדַע תִּדַע

דָּ בְּאֶרֶץ לֹא לְהֵם.

תָּם - אֶרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה.

שָׁר יַעֲבֹדוּ, דָּן אֲנִכִּי.

בְּרַכְּשׁ גְּדוֹל". (בראשית טו, יג-יד)

לְאַבְרָהָם וְלָנוּ.

יָד עֲמַד עֲלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ.

דָּ וְדוֹר עוֹמְדִים עֲלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ.

הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם.

בברית בין הבתרים כורת הקב"ה ברית עם אברהם ועם זרעו אחריו. אך עם כריתת הברית מבטיח הקב"ה לאברהם הבטחה מפתיעה: הוא מבטיח לו שבניו ירדו למצרים, ישועבדו ויסבלו סבל רב. הוא מוסיף ומבטיח שהוא יגאל אותם משם. זו הבטחה מפתיעה, שכן אולי היינו חושבים שברית עם האלוהים תעניק חסינות מפני סבל; אך לא כך הם פני הדברים. הברית מבטיחה שלא נשכח לנצח, ש"אֲחֵרֵי כֵן יָצֵא". זו ההבטחה שעמדה לאבותינו מימי גלות מצרים ועד ימינו ועל הבטחה זו אנו מודים הלילה לאלוהים. ההיסטוריה היהודית רצופת סבל ורדיפות. אך אחרי הכול - אנחנו, מבין תרבויות כה רבות, עדיין קיימים. הלילה אנו חוגגים את הולדתנו כעם, זוכרים את הרגעים הקשים ומודים על ההבטחה שנשמרה.



בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו

1400 (לפנה"ס) שעבוד מצרים **722 (לפנה"ס)** חורבן מלכות ישראל ע"י האשורים, והגליית עשרת השבטים **586 (לפנה"ס)** חורבן בית המקדש הראשון על ידי הבבלים **167 (לפנה"ס)** גזרות אנטיסוכוס **70** דיכוי המרד הגדול וחורבן בית המקדש השני על ידי הרומאים **135** דיכוי מרד בר כוכבא והקמת עיר רומאית על חורבות ירושלים **484** פרעות ורדיפות ביהודי פרס על ידי המלך הסאסאני פרוז **627** רצח בני השבט היהודי קְהִיָּזָה על ידי מוחמד **629** גירוש ראשון של היהודים מספרד הנוצרית על ידי המלך דאגוברט הראשון **873** רדיפות והטבלה בכפייה של יהודים באימפריה הביזנטית בתקופת הקיסר באסיליואוס הראשון **992** גירוש יהודי לימוד' באשמת כשפים **1007** מושל מצרים אל חאכים הורג יהודים בגלל תרגום של ההגדה לערבית המתאר את טביעת מלך מצרים בים **1096** מסע הצלב הראשון: רצח אלפי יהודים ברחבי אירופה וארץ ישראל **1141** חורבן קהילות אנדלוס, דרום ספרד, על ידי שבטי אל-מווחדון המוסלמים **1144** עלילת הדם הראשונה בנירנץ, אנגליה **1147** מסע הצלב השני: רצח אלפי יהודים ברחבי אירופה וארץ ישראל **1171** עלילת דם בבלואה צרפת: 23 יהודים נרצחים **1189** מסע הצלב השלישי: רצח אלפי יהודים באירופה וארץ ישראל **1198** השולטן עבד אלמליכ כופה על יהודי תימן להתאסלם **1215** האפיפיור אינוקנטיוס השלישי מחייב את היהודים ללבוש בגדים המבדילים אותם מן הנוצרים **1242** שריפת התלמוד בפרז **1248** מהומות ופרעות ביהודי בגדאד **1281** אלפונסו מלך קאסטיליה עוצר את יהודי הממלכה בשבת בעודם מתפללים בבית כנסת **1290** גירוש יהודי אנגליה **1306** גירוש יהודי צרפת **1348** המגפה השחורה פורצת באירופה. נחשבת למזימה יהודית. יהודים ברחבי אירופה נרדפים ונרצחים **1354** מהומות ופגיעות ביהודי ארץ ישראל, במיוחד בירושלים **1391** 'גזירות קנ"א': פרעות קשות ברחבי ספרד והמרת דת בכפייה **1475** עלילת דם בטרנטו, צפון איטליה **1492** גירוש יהודי ספרד על ידי המלכים הקתוליים פרננדו ואיזבל **1495** גירוש יהודי ליטא **1496** גירוש יהודי פורטוגל, גורר המרות דת המוניות **1500** גירוש יהודי פרובאנס **1510** גירוש יהודי נאפולי **1536** גירוש יהודי סאקסוניה, גרמניה **1597** גירוש יהודי מילאנו **1639** יהודים מתגלים במושבת סוחרים בפרו ונידונים למוות **1648** פרעות ת"ח ות"ט: טבח של עשרות אלפי יהודים במרד של קוזאקים אוקראינים בראשות חמיילניצקי **1736** שלטון שיעי באיראן, המרות ומעשי טבח ביהודים **1840** עלילת דם נגד ראשי הקהילה בדמשק **1865** טבח ביהודים בארפורוש, איראן **1871** פוגרום באודסה, רוסיה **1877** פרעות ביהודים בדרום מרוקו **1881** 'סופות בנגב': פרעות ביהודי רוסיה ואוקראינה **1891** עלילת דם בקורפו **1894** אלפרד דרייפוס נעצר בצרפת ומואשם בריגול **1898** פרעות באלג'יריה **1903** פוגרום בקייב, רוסיה **1910** פוגרום ביהודי בואנוס איירס, ארגנטינה **1912** פרעות ביהודי פס, במרוקו **1919** פוגרומים רצחניים באוקראינה **1929** מאורעות דמים ברחבי ארץ ישראל, 76 יהודים נרצחים בחברון **1935** חוקי נירנברג בגרמניה: הגבלות קשות על חופש היהודים ברייך השלישי **1935** גל של פוגרומים ביהודי פולין **1938** ליל הבדולח: שריפת בתי כנסת וספרים יהודים בגרמניה ואוסטריה **1942** ועידת ואנזה בברלין: קביעת המדיניות של "הפתרון הסופי"

2023 שבעה באוקטובר: טבח מבית לבית ביישובי עוטף עזה, מעל 1200 הרגוים

